

Jasná budúcnosť z knihy Daniel

Oplatí sa stáť za svojimi zásadami?

Oplatí sa stát' za svojimi zásadami?

Daniel 1.kapitola

„V treťom roku kraľovania judského kráľa Jehojákima prišiel babylonský kráľ Nebúkadnecar k Jeruzalemu a obklúčil ho.“ Dan 1,1

Kniha začína naplnením najhorších predtúch, správou o príchode babylonského vládcu Nébukadnecara do Jeruzalema. V Judsku vládol bábkový, slabošský kráľ Jehojákim, dosadený Egyptom a servilne sa prikláňajúci k Egyptu aj Babylonu. Jehojákim vládol 11 rokov. Nastúpil na trón, keď mal 25 rokov. Judsko bolo v minulosti časťou Izraelského kráľovstva. Židovský národ bol rozdelený na dve hlavné časti. Desať kmeňov žilo v severnom kráľovstve (Izrael), dva kmene boli v južnom kráľovstve (Judea). Jehojákim nemal dobrý vzťah k Bohu. Viedol Judsko k odpadlícstvu a vzbure proti Bohu. Kým Judsko zostávalo verné Bohu. Boh držal ochrannú ruku nad týmto národom a pohanské národy nemali silu zaútočiť na Izrael. Boh ich ochraňoval, keď boli verní a poslušní. Keď však obyvatelia Judska neposlúchali a reptali proti Bohu, nemohol ich Boh ďalej chrániť. Jehojákim – judský kráľ – sa búril proti Bohu, Božia ochrana bola od neho odňatá a Babylon pod vedením Nébukadnecara dobyl Jeruzalem. Nébukadnecar je dobyvateľ, ale neprichádza len hubiť, ale formovať Boží ľud. Nie je chápaný ako zosobnené zlo, ale ako Hospodinov nástroj súdu nad Judskom.

Porovnanie Babylona a Jeruzalema

Babylon bol centrom modlárstva a uctievania falošných bohov. Centrum vzbury proti zákonom pravého Boha. Bolo to sídlo odpadlíkov, centrum nemravnosti, pôžitkárstva, hriechu a túžby po rozkošiach. Jeruzalem bol protikladom Babylona. Jeho základy spočívali na uctievaní pravého Boha. Jeruzalem bol strážcom Božej pravdy, prostredníctvom neho Boh túžil tlmočiť svetu svoju vôľu. Bol strediskom zástancov Božích zásad. Pretože obyvatelia Jeruzalema boli verní Božiemu zákonu, vynikali sebaovládaním, striednosťou a mravnou čistotou. Taký bol Boží plán.

Jeruzalem sa však odklonil od Boha. Nepochopil Boží úmysel a zišiel z cesty, ktorá viedla k cieľu, ktorý stanovil Boh. Preto Boh dovolil aby Babylon dobyl Jeruzalem.

Poroba Judska splnila dva ciele:

- a. V ťažkostiach bolo Judsko vedené k zamysleniu a uznaniu svojich hriechov a k závislosti od Boha. Boh dopustil na Judsko utrpenie, aby v ťažkostiach dosiahli to, čo nemohli docieľiť v blahobyte.
- b. Z podmaneného Judska prenikla viera v pravého Boha aj do Babylona.

Babylon sa nachádzal asi 1000 km severovýchodne od Jeruzalema. Nabuchodonozor chcel zaútočiť na mestá, ktoré ležali na egyptských hraniciach, pretože tieto mestá sa búrili proti babylonskej vláde. No medzi Babylonom a egyptskými pohraničnými mestami stál Jeruzalem. Jehojakim povstal proti Nébukadnecarovi a porušil písomnú zmluvu uzavretú s babylonským kráľom. Babylonské vojská preto zaútočili na Jeruzalem. Pri obliehaní sa mesto dostalo do veľmi ťažkej situácie. Bolo obliehané, do mesta sa nedali dopraviť žiadne potraviny, nikto sa nedostal von. Keď padli múry mesta, vtrhli útočníci do mesta, ulicami tiekla krv.

A tak Babylon obľahol Jeruzalem a jeho ulice sa sfarbili krvou. Mládenci z popredných jeruzalemských rodín padli do zajatia. V dobe, keď bol Jeruzalem drancovaný babylonskými armádami, dozvedel sa Nébukadnecar o smrti svojho otca Nabopolassara. Obával sa, že niekto uchváti moc a upevní medzitým svoje postavenie kráľa, ktoré má patriť jemu. Preto sa Nébukadnecar rýchlo vrátil do Babylonu, aby sa ujal vlády. Vzal so sebou do zajatia niekoľko významných izraelských mládencov a tiahol späť

„Pán mu vydal do rúk judského kráľa Jehojákima i časť náčinia domu Božieho. Odniesol ich do krajiny Šineár, do domu svojho boha. Nádobu zanesol do klenotnice svojho boha.“ Daniel 1,2

Text upozorňuje, že za okupačným vojskom je nutné vidieť Hospodinove skryté konanie. „Pán mu vydal...“ Nébukadnecar je predstaviteľom cudzieho štátu a cudzieho náboženského systému, zosobnením babylonského kultu. Jeho meno znamená: „Nebo, (božstvo) chráň korunu (dediča)“, je to liturgické zvolanie, modlitba. Hospodin tomuto svojvoľnému pohanskému kráľovi dovoľuje nielen siahnuť, ale aj zničiť posvätné mesto, chrám, odniesť bohoslužobné predmety a odvieť Boží ľud. To je koniec nielen judskej samostatnosti, ale aj judského náboženstva. To, čo vyzerá ako Božie zabudnutie je v skutočnosti Boží trest. To však neznamená, že sa Boh svojho ľudu vzdal, je to Boží spôsob jednanja, ktorý má jasný cieľ.

I keď to v texte nie je priamo povedané, koristiť ktorú Nébukadnecar odváža z Jeruzalema z neho robí zlodeja. Hospodin dáva svoj ľud do rúk zlodeja a dovoľuje, aby sa predmety z jeruzalemského chrámu stali súčasťou kultu cudzieho boha. Nébukadnecar odváža do svojej zeme to čo tvorilo judský kult. Je to svojim spôsobom pokus o podmanenie si judského kultu a tiež pokus o ovládnutie judského Boha, Hospodina. O tom, ako sa mu jeho úmysel vytrvalo nedarí, hovoria príbehy v kapitolách 1 - 6. Navzdory Nébukadnecarovým snahám však Hospodina nie je možné ovládať. On robí to čo sám chce a tak, ako to On chce. Nébukadnecar postupne zisťuje, že on sám je súčasťou Hospodinovho konania. Udalosti sú iné ako vyzerajú. Nébukadnecar, ktorý chce všetko ovládať je sám týmto Bohom ovládaný.

„Zem Sineár“ je iný názov pre Babylon. Nébukadnecar vošiel do jeruzalemského chrámu, postaveného a zasväteného službe pravému Bohu a vzal odtiaľ nádoby určené na službu Bohu. Odniesol ich z tohto chrámu a preniesol do svojho chrámu v Babylone. Bol to čin zneuctenia. Babylončania uctievali asi 13 bohov, ale zvlášť významné postavenie mal boh Marduk, ľudovo nazývaný Bál.

Keď sa aj babylonské vojská vrátili z Jeruzalema, v Babylone zavládla veľká radosť, radosť z víťazstva. „Dobyli sme Jeruzalem! Zajali sme najlepších jeruzalemských mládencov! Vzali sme nádoby z chrámu ich boha a preniesli sme ich do domu nášho boha. To je víťazstvo babylonských bohov, triumf pre obyvateľov Babylonu!“ Zapamätajte si dobre túto udalosť. Ukážeme si, aký má vzťah k dobe konca.

Nébukadnecarov plán

„Potom kráľ povedal svojmu hlavnému komorníkovi Ašpenazovi, aby priviedol spomedzi Izraelcov z kráľovského potomstva, alebo zo šľachticov mladíkov, na ktorých nebola vada, pekných vzhľadom, nadaných pre každú múdrosť, bohatých v znalostiach a učenlivých, ktorí by boli schopní zastávať službu v kráľovskom paláci, aby ich vyučoval chaldejskému písmu a reči.“ Dan 1,3-4

Kráľ sa rozhodol niektorých zajatcov prevychovať a zapojiť do svojich zámerov. Má záujem o šľachtu, teda o najkvalitnejšiu časť národa. Chce mladých, tvárných, vnímavých ľudí s tými najvyššími predpokladmi. Má záujem o všetko čo patrí Hospodinovi, nielen o veci, ale aj o ľudí. Kráľ si však neuvedomuje, že on sám je Božím služobníkom, závislým na Bohu a realizujúcim Božie rozhodnutia. Iróniou osudu je, že kráľ si vybral pre svoj zámer ľudí, ktorí majú podľa skrytých Hospodinových zámerov v Babylone svoju úlohu. Jedna z ich úloh je aplikovať zákaz čokoľvek dávať modle. A hlavne nedávať modle to, čo patrí Hospodinovi, teda samých seba.

Skrytý zámer textu, ktorý je možné neskôr pozorovať, je to, že Nébukadnecar ukradol to, čo patrí synom Izraelovým a to nie je beztrietne (5. Moj 24,7). Je tam skrytý náznak rozsudku nad Nébukadnecarom. Nébukadnecar je teda nielen sám nástrojom súdu, ale on sám stojí pred Hospodinovým súdom.

„Kráľ im určil denný prídela pokrmu z kráľovskej stravy a z vína, ktoré on sám pil. Tri roky ich mal vychovávať a po ich uplynutí mali zastávať službu pred kráľom.“ Dan 1,5

Základom Nébukadnecarovej prevýchovy je predpísaná strava a predpísaný spôsob životosprávy. Je potrebné, aby si osvojili ako spôsob života spotrebovanie. Kráľ ich chce asimilovať tým, že ich naučí konzumovať, to čo im sám ku konzumácii predloží. On bude rozhodovať o tom, čo budú a nebudú jesť, aby ich mohol ovládať. Zvyknú si na to, že sú len obyčajnými spotrebiteľmi a potom budú ochotní urobiť čokoľvek, aby dostali to, čo majú dostať. Znamená to úplné ovládanie zvonku aj z vnútra, snaha ovplyvniť ich myslenie aj konanie. Jedlo

mohlo byť i kulticky nečisté (obetované modlám) a konzumáciou tohto jedla by bola vyjadrená súnalezitosť s kráľom. Príjem jedla má podobné psychosomatické účinky ako príjem informácií.

Okrem jedla mali od kráľa prijímať aj „slovo“ (*ich mal vychovávať*). Cieľavedomým a sústavným úsilím chce do nich vtlačiť svoje hodnoty. Mládenci si majú osvojiť skutočnosť, že sú na kráľovi úplne závislí. Text taktiež hovorí, že potom majú „*zastávať službu pred kráľom (stáť pred kráľom)*“. To znamená vyjadrenie absolútnej poslušnosti, byť pripravení plniť všetky rozkazy a byť mu plne k dispozícii. Proti takejto manipulácii sa štyria mládenci vzopreli. Rozhodli sa, že budú stáť čelom k Hospodinovi, to znamená poslúchať Boha a od neho čerpať informácie a byť na ňom plne závislí. Celá kniha Daniel je zápasom verných Božích detí proti indoktrinácii zo strany kráľa. A kráľ si za celú dobu neuvedomil, že svojimi manipulatívnymi metódami si z Daniela vychoval silného odporcu. Práve tuhý útlak vyprovokoval Daniela k radikálnej orientácii na Hospodina.

„Medzi nimi boli spomedzi Júdejcov Daniel, Chananja, Mišael a Azarja. Hlavný komorník im dal mená: Danielovi dal meno Běltšaccar, Chananjovi Šadrach, Mišaelovi Měšach a Azarjovi Abéd-Negó.“ Dan 1,6-7

Aby nebolo nič, čo by mládencom pripomínalo ich vzťah s Bohom, a aby kráľ vyjadril svoje totálne víťazstvo nad ich Bohom, boli premenovaní. Ich nové mená vyzerajú ako formulky babylonskej liturgie, takže už len vyslovením mena sa zapájajú do babylonskej bohoslužby a vyzývajú babylonských bohov. Daniel (hebr. Boh je môj sudca, Bože súď ma) dostáva meno Běltšaccar (Bel, zachráň jeho život!) Modlitba k Hospodinovi je nahradená modlitbou k Bálovi. Chananja (Hospodin je milostivý, Hospodin zmiluj sa) dostáva meno Šadrach (ctiteľ slnka, Ako bol bab. bohom slnka). Meno Mišael, vyjadrovalo Božiu veľkosť, neporovnateľnosť s nikým (kto je ako Boh; kto je ten, ktorý je Boh) je premenovaný na Měšach (el - Boh je v mene zmenené na Ako). Meno Azarja (Hospodin pomáha, Pán je môj pomocník) je zmenené na Abéd-Negó (sluha, otrok boha Negó).

Božia porážka?

Prvých sedem veršov prvej kapitoly knihy Daniel líči akoby veľkú Božiu porážku. Predstavte si, ako asi bolo Danielovi, keď mu vmietli do tváre vetu: „Ak je tvoj Boh naozaj živý, ako to, že dovolil zničiť Jeruzalem? Ak je tvoj Boh tým pravým Bohom, prečo ťa nezachránil pred Babylončanmi? Prečo tiekla krv v uliciach tvojho mesta? Prečo dopustil, aby boli nádoby z jeruzalemského chrámu prenesené do chrámu v Babylone? Ak je váš Boh pravým Bohom, prečo ste teraz v zajatí?“ Odpoveď nie je ľahká. Dokážeme odpovedať iba vtedy, keď pochopíme, prečo to všetko Boh dopustil.

Aj dnes sa kresťania stretávajú s podobnými otázkami: „Ak Boh skutočne existuje, prečo ste prišli o zamestnanie? Prečo vás vyhodili z práce? Ak je Boh, prečo niečo neurobí? Prečo vaše manželstvo stroskotalo? Ak je ten váš Boh naozaj Bohom, prečo vás nechá toľko trpieť? Či Boh nemôže niečo urobiť? Alebo je taký slabý a bezmocný? Keď je váš Boh taký dobrý, prečo sa vaše dieťa narodilo s vrodenou vadou? Prečo váš priateľ zahynul pri autonehode? Ak naozaj existuje Boh, tak prečo, prečo, prečo?“ Stále počujeme podobné otázky.

Tí, ktorí prežívajú dobu konca, budú potrebovať poznať odpoveď na tieto otázky. Daniel bol v živote postavený tam, kde pochopil, že napriek všetkým protivenstvám je Boh s ním.

Písmo nesľubuje kresťanom život bez skúšok a utrpenia, život bez úzkostí a bolesti. Biblia skôr ukazuje na Boha, ktorý nám môže a chce dať silu a odvahu, nádej a dôveru vo všetkom, čo môže človeka v živote stretnúť.

Ľudia, ktorí žijú v poslednej dobe, sa musia, práve tak ako Daniel, naučiť úplne dôverovať Bohu. Budú musieť podstúpiť skúšku svojej viery. Náboženstvo, ktoré hlása, že potrebujeme iba odovzdať svoj život Kristovi a tým zmiznú všetky naše ťažkosti a vyriešia sa všetky problémy, vedie k vytvoreniu nesprávnych predstáv.

Existuje názor, že kresťanom sa splnia všetky zaslúbenia už na tejto zemi. Často túžime, aby sa Božie zaslúbenia splnili už tu. No dary, ktoré Boh ponúka, nie sú z tohto sveta. Je pravda, že niektoré Božie zaslúbenia sa plnia už tu na tejto zemi. Ježiš povedal: „Svoj pokoj vám dávam.“ Dáva nám Ježiš pokoj? Áno. Ďalej Ježiš povedal: „Na svete budete mať súženie.“ A svet je plný problémov. Ježišov pokoj je vnútorný pokoj a radosť. Radosť v živote kresťana neznamená život bez problémov. Kresťana neopustí vnútorný pokoj a radosť ani v utrpení. Vnútorný pokoj a mier prichádza prostredníctvom viery v Boha, ktorý nás vedie a riadi náš život.

Rozhodnutie

„Daniel si zaumienil, že sa nepoškrvní pokrmom z kráľovskej stravy ani vínom, ktoré píjaval kráľ, a vypýtal si od hlavného komorníka povolenie, aby sa nemusel poškrvňovať.“ Dan 1,8

Zdá sa, že tých zmien v Danielovom živote bolo už príliš veľa. Nebráni sa novému menu, ale vnútorne sa utvrdzuje v inej životnej orientácii. „*Zaumienil si ... , položil si na srdce*“ – to je prejav odvahy nenechať si narušiť svoj vzťah s Bohom, nenechať si vziať svoj názor. Nekoná spurne, ale rozvážne, taktne a ticho. Rozhodol sa zostať Danielom. Pozná hranicu, za ktorú nemôže ísť. Neprisposobil sa a nepodľahol atmosfére novej spoločnosti. I keď to bolo veľmi lákavé a okrem pohodlného života by získal veľký vplyv na spoločnosť. To prečo sa rozhodol bolo veľmi riskantné. Viera však dáva človeku odvahu riskovať, plávať proti prúdu.

Daniel svoje rozhodnutie zverejnil. Prišiel za úradníkom, ktorý ich mal na starosti, nie však s prosbou, ale s hotovým rozhodnutím. Oznánil, že neje určité pokrmy. Daniel sa rozhodol a nepotrebuje k tomu nijaké schválenie. Vo svojich

rozhodnutiach je slobodný. Jeho rozhodnutie nie je naplnením nejakého zákona, ale prejavom viery. Vie, že nemôže konať inak.

Navštívme dnes jedáleň kráľa Nébukadnecara v Babylone. Predstavte si, že ste v Babylone a žijete pred 2500 rokmi. Ste ďaleko od domova, asi 1000 km, boli ste svedkami dobytia vášho mesta, ktorého ulicami tiekla krv. Stojíte v hodovacej sieni Babylona, najkrajšieho mesta vtedajšieho sveta. Nikdy predtým ste nič také nevideli. Na stole sú všetky babylonské lahôdky i víno a jedlo. Všetko, čo poteší oko a okúzli zmysly a vzbudzuje chuť. Táto potrava bola najprv obetovaná bohom a až potom sa podáva na stôl. Keby ste s Danielom jedli také jedlá, znamenalo by to, že sa skláňate pred bohmi, ktorým boli tieto jedlá obetované. Ako sa zachováte? Daniel sa rozhodol, že nebude jesť taký pokrm. Mal na toto rozhodnutie svoje dôvody, ktoré vychádzali z jeho vzťahu k Bohu.

Rozhodol sa nejesť jedlá, ktoré mu boli predložené, pretože vedel, že neprospejú jeho životu a viere. Biblia nám vo verši 8 v prvej kapitole knihy Daniel ukazuje na najdôležitejši verš prvej kapitoly: *„Daniel si zaumienil, že sa nepoškrvni pokrmom z kráľovskej stravy ani vínom, ktoré pijať kráľ, a vypýtal si od hlavného komorníka povolenie, aby sa nemusel poškrvňovať.“* Biblia hovorí, aký úmysel ukrýval Daniel vo svojom srdci. Čo urobil Daniel? Rozhodol sa. Daniel si vyvolil. A Daniel sa odhodlal. Odkiaľ pochádza Danielova voľba a rozhodnutie? Je výsledkom jeho myslenia. To čo povznáša ľudskú bytosť nad ríšu zvierat je rozum – inteligencia.

Konanie pod vplyvom situácie

Daniel sa rozhodol celou svojou myslou. Plne si uvedomoval existenciu dobra a zla. Nepripustil, aby sa jeho správanie riadilo danou situáciou. Existuje tzv. situačná etika, ktorá je veľmi obľúbená a učí, ako sa správať v určitých situáciách. Keby Daniel konal v duchu tohto učenia, povedal by si: „Urazil by som kráľa. Už som sa celé týždne dobre nenajedol. Je to len maličkosť. Myslím, že si to môžem dovoliť. Myslím, že môžem zjesť, čo mi ponúkajú.“

Človek, ktorý rieši situáciu iba podľa etických zásad danej spoločnosti, zastáva názor, že neexistujú absolútne hranice medzi dobrom a zlom. Rozhodne sa v každej situácii pre to príjemnejšie. Dovolí, aby situácia ovplyvnila jeho konanie. Daniel nepatril k tým, ktorí konajú podľa toho, ako sa im to hodí. Presne rozlišoval dobro a zlo a preto neurobil žiadny kompromis. Pevne sa rozhodol slúžiť Bohu bez ohľadu na okolnosti a miesto.

Daniel patril k tým, ktorí sa rozhodli plávať proti prúdu zla. V jednej knihe sa autor dotýka tejto otázky: „To, čo náš svet najviac potrebuje, sú ľudia, ktorí sa nedajú kúpiť ani predatť. Ľudia, ktorí sú pravdiví a čestní. Ľudia, ktorí sa neboja pomenovať hriech pravým menom. Ľudia, ktorých svedomie je verné. Ľudia, ktorí budú hájiť pravdu za každých okolností.“

*„A Boh dal Danielovi, že našiel priazeň a milosrdenstvo u hlavného komorníka.“
Dan 1,9*

Najprv sa Daniel rozhodol a potom sa s textu dozvedáme o Božej podpore. Najprv je treba urobiť rozhodnutie viery, nie prejsť nejakú mechanickú poslušnosť, aby toto rozhodnutie viery bolo ocenené Božím priznaním. Potom, druhý krát v prvej kap. sa môžeme dozvedieť o skrytom Božom konaní v Danielov prospech. Napriek tomu, že Daniel je zajatec v cudzej krajine vidíme, na ktorej strane stojí Boh. Zároveň text ukazuje, že Boh jedná nepriamo prostredníctvom ľudí. V tomto prípade skrze hlavného komorníka. Boh našiel spôsob, ako ho nakloniť, aby Danielovi nerobil problémy.

Všetci sa musíme rozhodnúť

Skôr ako prejdeme poslednou dobou musíme sa stretnúť s tým, čo Biblia nazýva „*znamenie šelmy*“ (Zjav 13). Každého muža, ženu i dieťa, všetkých, ktorí chcú na tejto zemi slúžiť Bohu, čakajú veľké skúšky. Dospeli ste vo svojom srdci k názoru, že je len jedna vec, na ktorej záleží a že to nie je to, čo si o vás myslia ľudia, ale to, čo si o vás myslí Boh? Rozhodli ste sa, že sa nebudete snažiť za každú cenu vyhovieť ľuďom, že všetky svoje myšlienky sústredíte na Boha a budete hľadať predovšetkým vzťah v Bohu? Daniel sa rozhodol pre Boha a Boh ho požeňal.

Keby si Daniel ne zvolil pravého Boha, nemohol by Boh tak zázračne použiť jeho schopnosti, ako budeme čítať ďalej. Naša služba spočíva na našej vernosti Bohu. Skôr ako Boh môže pracovať pomocou človeka, pracuje najprv na človeku. Skôr ako Boh s nami niečo urobí, urobí najprv niečo pre nás. Dwight L. Moody to vyjadril týmito slovami: „Svet ešte nevidel, čo Boh dokáže vykonať pre človeka, v človeku a prostredníctvom človeka, ktorý sa mu úplne zasväti. Z Božej milosti chcem byť aj ja tým človekom.“

„Hlavný komorník povedal Danielovi: Bojím sa svojho pána, kráľa, ktorý určil váš pokrm a nápoj, že zbadá, že vyzeráte horšie ako iní mladíci, vaši vrstovníci. Tak mi u kráľa spôsobíte, že prídem o hlavu.“ Dan 1,10

Pre Babylončanov bol ich kráľ hodný úcty boha. Preto strach pred kráľom nebol prejav ich zbabelosti, ale ich duchovnej úcty ku kráľovi. Daniel svojim rozhodnutím zasahuje do náboženského systému Babylona a ohrozuje na živote seba aj svoje okolie. Akékoľvek vybočenie z radu, narušenie uniformity, súladu a oddanosti, akákoľvek odlišnosť je v babylonskom systéme nebezpečná. V tomto bode však už vieme, že babylonský komorník zodpovedný za štyroch židovských mladíkov je ovplyvňovaný Božím rozhodnutím. Napriek tomu je však jeho odvaha pozoruhodná, vystaviť sa nebezpečenstvu kvôli cudzej osobe znamená to, že kráľovský úradník „prekročil svoj tieň“. Na základe jeho jednania sa môžeme domnievať, že na jeho rozhodnutie mala vplyv Danielova viera. Pokiaľ je človek verný a zásadový má to silný vplyv na jeho okolie. Viera vedie človeka k tomu, aby bol iný a teda aj k tomu aby rôznorodosť okolo seba aj znašal.

„Vtedy odpovedal Daniel dozorcovi, ktorého hlavný komorník určil nad Daniela, Chananju, Mišáela a Azarju: Skús to desať dní so svojimi služobníkmi. Nech nám dávajú jesť zeleninu a piť vodu. A potom nech sa preskúma pred tebou výzor náš a výzor mladíkov, ktorí jedia pokrm z kráľovskej stravy. Potom nalož so svojimi služobníkmi podľa toho, čo uvidíš.“ Dan 1,11-13

Treba si všimnúť aj to, ako sa Daniel správa voči kráľovskému správcovi. Jeho náboženské presvedčenie a snaha o zachovanie svätosti ho nerobia arogantným a neznášanlivým. Naopak, Daniel pokorne pristupuje k svojmu nadriadenému a prosí ho, „*aby sa nemusel poškrňovať*“. Udržiava s ním dokonca vzťah úcty a priateľstva. Tento prístup môže byť v mnohom poučný a mnohí kandidáti na svätosť by urobili dobre, keby o ňom rozmýšľali. Svätosť nevyučuje ľudskosť, ale zahŕňa ju. Byť svätým neznamená uniknúť z hriešneho sveta ľudí a zahaliť sa do prísnej a obviňujúcej spravodlivosti. Byť svätým neznamená ani odpútať sa od každodennej reality. Neznamená zrieknuť sa radosti zo života a vznášať sa len v „*duchových sférach*“. Vychudnutí a zamračení svätci, ktorí sa nevedia ani smiať ani jesť, príliš často šíria falošnú predstavu zbožnosti, ktorá obyčajným smrteľníkom robila náboženstvo neznesiteľným. Odozvou bol vznik humanistických hnutí, ktoré sa odvolávali na hodnotu lásky, zbratania sa a dobrého vína. Boží zákon bol spochybnený a slovo svätosť sa stalo nepopulárnym a podozrivým. Na prvé miesto sa dostalo uspokojenie telesných žiadostí. Ľudia začali žiť podľa hesla: „*Boh je mŕtv*“. To však nemá nič spoločné s biblickým ideálom. Daniel, hoci sa stará o svoje telo, je svätý, pretože nerobí nijaké kompromisy a ostáva verný až do konca. Aj preto je nám sympatický.

„On ich v tejto veci poslúchol a skúsil to s nimi desať dní. Po desiatich dňoch vyzerali krajší a tučnejší v tele ako ostatní mladíci, ktorí jedli pokrm z kráľovskej stravy.“ Dan 1,14-15

Toto nie je fanatizmus. Daniel nie je askéta. Mladí Židia sú krásni a prekypujú zdravím. Ich tvár nie je ubitá, ako sa obával kráľovský správca. V minimálnom čase, za desať dní dokážu, akú hodnotu má takýto prístup k viere a takáto strava. Zároveň tým ukazujú, že sa možno plne tešiť zo života aj bez „*kráľovskej stravy*“. Text nám predstavuje ďalšiu dôležitú skutočnosť a sice, že kráľovský úradník načúva. Načúvanie je prvým krokom viery, počiatkom zmien a zjavovania Božích činov pre človeka. Je vnímavý a má odvahu vystúpiť zo svojho strachu a uveriť. Nedrží sa kľčovite svojho sformulovaného názoru, ale je pripravený na zmeny v závislosti na tom, čo bude poslúchať. Na rozdiel od Izraelského národa, ktorý pre svoju neochotu počúvať, alebo dokonca aj prenasledovať tých, ktorí prišli tlmočiť Božiu vôľu, tento človek je príkladom správneho postoja. Naslúchajúci kráľovský úradník sa tak dostáva do spoločnosti tých z božieho ľudu, ktorí svojou vnímavosťou a naslúchaním výrazne poznamenali ďalší beh udalostí a ich vnímavosť zjavila Hospodinovo pôsobenie.

„Dozorca odniesol ich stravu a víno, ktoré mali piť, a dával im jesť zeleninu. A Boh dal týmto štyrom mladíkom učenívosť a chápacosť pre každé písmo a múdrosť. Daniel sa vyznal v každom videní a v snoch. Po uplynutí dní, určených kráľom na ich predvedenie, hlavný komorník ich predviedol pred Nébukadnecara. Kráľ sa zhováral s nimi, a medzi všetkými sa nenašiel nikto ako Daniel, Chananja, Mišáel a Azarja. V každej veci, kde bolo treba múdrosť a dôvtip, na ktorý sa ich kráľ pýtal, zistil, že desaťkrát prevyšovali všetkých čarodejníkov a veštcov v celom jeho kráľovstve.“ Dan 1,16-20

Napokon zasahuje Boh. Až doposiaľ sa zdalo, akoby bol neprítomný. Poslednýkrát bol Boh spomínaný v úvode, v súvislosti so zajatím. Ako odozva sa v závere objavuje zmienka o Bohu, ale tentoraz v pozitívnej perspektíve. V úvode Boh „vydal“ judského kráľa a posvätné nádoby chrámu Nébukadnecarovi. V závere Boh „dáva“ štyrom mladým ľuďom vedomosť, inteligenciu a múdrosť (v.17). Rovnaké slovo (ntn) je použité na zdôraznenie symetrie oboch situácií a zároveň na podčiarknutie existencie prozreteľnosti. Boh je prítomný v každom okamihu, je to on, kto určuje sled udalostí. Je to on, kto „dáva“. Ak sa Židia stali tým, čím sú, nie je to výsledok ich vlastnej intenzívnej prípravy, vďaka za to milosti zhora. Zjavne je z textu zrejmé súvislosť medzi ich súčasným stavom a desaťdňovou skúškou, ktorej boli podrobení. Zistilo sa, že v múdrosti a dôvtipe desaťkrát prevyšovali všetkých učencov a hvezdárov kráľovstva (v. 20). Číslo desať sa opakuje, akoby sa tým malo naznačiť, že znásobenie múdrosti, ktorá im bola prisúdená, má súvislosť s ich desaťdňovým „výkonom“. Nedajme sa však pomýliť. Tento výsledok nie je odmenou za ich dietetické úsilie. Daniel nebral tento pokrm ako magický liek alebo ako ideálnu stravu, ktorá by ho povýšila nad ostatných, ale skôr ako úsilie o zachovanie vernosti Bohu. Táto skúška je aktom viery a nie prejavom samo spravodlivosti. V skutočnosti sa Daniel a jeho priatelia vystavili riziku, riziku viery, a to ich zachránilo. K zdraviu a fyzickej zdatnosti sa napokon pripojila múdrosť, inteligencia a vedomosti. Všetko to považujú za dar od Boha. S touto lekciami o Božej milosti sa prelína aj lekciami týkajúca sa prirodzenosti človeka. Duchovné dimenzie idú ruka v ruku s intelektuálnymi a fyzickými kvalitami. Podľa Biblie človek nie je rozdelená bytosť, ale celok. Toto znova narúša naše predstavy. Veriaci človek je často považovaný za málo inteligentného a veda sa ťažko zmieruje s jednoduchými náboženskými vysvetleniami. Na druhej strane je to však vyvážené dobrým zdravím a fyzickou krásou. Ťažko si vieme predstaviť svalnatého muža hlboko mysliaceho a vrúcne sa modliaceho. Daniel nás naopak učí, že viera, inteligencia a fyzická zdatnosť sa k sebe veľmi dobre hodia. Harmonické spojenie týchto schopností vytvára ideál hodný nasledovania. Nie je nevyhnutné zapriať sa do práce s úzkostlivosťou perfekcionista, aby sme sa mohli pridať k elite blažených supermanov. Zameranie pozornosti na všetky rozmery človeka znamená pokorné otvorenie sa smerom hore, na základe perspektívy viery. To, čím sme, nie je len výsledok toho, čo robíme a našej snahy. Je to predovšetkým výsledok daru, milosti od Boha. Aj našich hrdinov Boh

nachádza tam, kde sú a dáva im šťastie a úspech v samotnom strede ich zármutku. Tu však Božie dielo nekončí.

„Tak bol Daniel tam až do prvého roku kráľa Kýra.“ Dan 1,21

Za prítomnosťou ich vyhnanstva Boh pripravuje pre budúcnosť historické dielo spásy kozmického rozmeru. To naznačuje záver 1. kapitoly, keď sa odvoláva na kráľa Kýra, ktorého meno sa v Biblii spája s návratom z vyhnanstva a so záchranou Izraela, (2 Par 36,21–23) ako Božou odpoveďou na modlitby a predpovede prorokov (Iz 45,1–13). Šťastie odvečených Židov totiž nebude naplnené a pravé, kým sú ďaleko od Jeruzalema a od chrámu. Akokoľvek spokojní by boli vo vyhnanstve, ich vyslobodenie bude dovŕšené len v historickej chvíli ich návratu. Prvá kapitola nám teda hovorí o dvoch odlišných rozmeroch spásy. Ten prvý spočíva v prítomnej existencii. Boh je blízko pri nás aj v našom vyhnanstve, v našich každodenných bolestiach a ponížení. Napätie však ostáva. Okamžitá Božia prítomnosť sa spája s vrúcnyim očakávaním jeho historického a kozmického zásahu. Náboženská skúsenosť sa neobmedzuje len na šťastie v prítomnosti. Božia prítomnosť v našom živote a srdci živí našu nádej na spoločenstvo plnšie a skutočnejšie. Božiu radosť mystikov a zázračne zachránených, bude stále premáhať a tiesniť bolesť sveta a nešťastie, ktoré skôr či neskôr prekvapí nás všetkých. Preto je spasenie predovšetkým „historická“ udalosť budúcnosti, ešte nenaplnené zaslúbenie, proroctvo. To je posledné poučenie celej kapitoly, posolstvo súvisiace práve so zaslúbením historického a kozmického spasenia, zaslúbením Božieho kráľovstva.

Otázky:

1. Čo hovorí táto kapitola o Bohu, jeho charaktere a jeho záujme o ľudstvo?
2. Čo hovorí táto kapitola o dobe konca a vývoji dejín pred koncom?
3. Čo hovorí táto kapitola o úspešnom kresťanskom živote? Ako môže pomôcť ľuďom riešiť ich životné problémy?